

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL E. T. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. spalio 23 d. Nr. 242-426
Vilnius

Lietuvos bankas gavo E. T. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriame pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. gegužės 27 d. įvyko eismo įvykis, per kurį susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „Audi A4“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

2019 m. gegužės 28 d. pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad už transporto priemonės sugadinimus pageidautų draudimo išmoką gauti grynaisiais pinigais. Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo administruoti žalos bylą Nr. (*duomenys neskelbiami*). Draudiko ekspertas, gavęs apgadintos transporto priemonės dokumentus ir sugadinimų nuotraukas, įvertino transporto priemonės „Audi A4“ sugadinimų mastą ir informavo pareiškėją, kad automobilio remontas kainuos 2 603,37 Eur.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis, todėl kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją UAB „Insereg Group“, prašydamas parengti transporto priemonės „Audi A4“ vertinimo ataskaitą. Draudikui pateiktoje Kilnojamojo turto – transporto priemonės – vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto kaina yra 4 080 Eur (be PVM).

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones – UAB „Akstė servisas“, UAB „Moller auto“ ir UAB „Matsuda“, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės „Audi A4“ sugadinimų remonto kaina. UAB „Akstė servisas“ sudarytoje automobilio „Audi A4“ remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 3 958,29 Eur (be PVM), UAB „Moller auto“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 3 859,39 Eur (be PVM) automobilio remonto išlaidos, o UAB „Matsuda“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 3 079,49 Eur (be PVM).

Draudikas pareiškėją informavo, kad buvo priimtas sprendimas pareiškėjui išmokėti 3 940,39 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio padarytą žalą, į kurią buvo įskaičiuota 3 632,39 Eur automobilio nuostolio įvertinimas ir 308 Eur už pakaitinės transporto priemonės nuomą. Kadangi draudikui nebuvo pateikta dokumentų, patvirtinančių faktinę transporto priemonės remonto kainą, o įvardytos remonto įmonės nustatė remonto kainą pagal savo įkainius ir pateikė pasiūlymus suremontuoti transporto priemonę, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pateiktų trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas, siekdamas spręsti susidariusią situaciją taikiai, taip pat atsižvelgdamas į Lietuvos banko panašių ginčų nagrinėjimo praktiką, sutiko papildomai atlyginti pusę, t. y. 121 Eur, nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų. Pareiškėjas nesutiko su draudiko priimtu sprendimu, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, ir atlyginti likusias turto vertintojo samdymo išlaidas. Pareiškėjas nurodo, kad atsakingasis draudikas nepagrįstai atsisakė atlyginti visus eismo įvykio metu patirtus nuostolius.

Pareiškėjo teigimu, draudikas eismo įvykio metu padarytą žalą privalėjo atlyginti pagal pateiktą Vertinimo ataskaitą.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad įstatymų leidėjas iš esmės numatė du skirtingus nuostolio nustatymo mechanizmus: nuostolio dydis gali būti nustatomas vertinant realiai atlikus remonto darbus ir jų kainą; arba nukentėjusio asmens pageidavimu gauti draudimo išmoką grynaisiais pinigais, nuostolio dydis nustatomas pagal teorinius (galimus) remonto darbus, apskaičiuojant būtinas remonto išlaidas ir jų vidutinę kainą. Draudiko teigimu, pirmuoju būdu nuostolio dydis nustatomas *de facto* pagal realiai atliktus remonto darbus, o antruoju būdu teoriškai vertinama, kokie remonto darbai turėtų būti atliekami ir kiek jie galėtų kainuoti. Draudikas nurodo, kad, kilus ginčui, pareiškėjas pasirinko antrąjį nuostolio nustatymo būdą. Taip pat draudikas pažymėjo ir tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punkte numatyta, kad „žalos dėl turto sugadinimo [...] atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, [...] jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo dalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Taisyklės taip pat numato, kad tokiais atvejais vertinama vidutinė remonto darbų ir keičiamų dalių kaina“. Be to, draudikas atkreipia dėmesį į tai, kad pareiškėjui neatskleidus, kur ir kokia kaina automobilis yra remontuojamas, draudimo išmoka vertinama pagal vidutinę kainą ir toks nuostolio nustatymo būdas objektyviai nenustato *ad hoc* tikslios remonto kainos, nes vertinama vidutinė kaina.

Draudiko teigimu, būtent dėl šios priežasties draudikas, apskaičiavęs draudimo išmoką, visada sudaro galimybę nukentėjusiam asmeniui susipažinti su apskaičiuojama išmoka ir įvertintomis remonto darbų apimtimis. Draudikas nurodo, kad pareiškėjas gali pateikti papildomus duomenis dėl neįvertintų pozicijų (pvz., remontuojant automobilį ir pradėjus jį ardyti randama naujų defektų), pareiškėjas taip pat gali teikti įrodymus, kad kažkurios dalys kainuoja brangiau, o kadangi draudikas vertina vidutinę remonto kainą, klientui suteikiama galimybė teikti papildomą informaciją apie realiai atliktus darbus ir įsigytas dalis. Draudiko nuomone, taip siekiama, kad visi pagrįsti nukentėjusiojo asmens nuostoliai būtų atlyginti. Draudikas pažymi, kad šiuo atveju pareiškėjas nepateikė savo pastabų, kitų papildomų duomenų, taip pat nebandė spręsti situacijos su draudiku taikiai, vienašališkai ir savo iniciatyva kreipėsi į turto vertintojus, kurie apskaičiavo taip pat teorinę išmoką, tačiau taikydami didesnius įkainius ir didesnes dalių kainas. Draudikas sutinka, kad remonto darbai gali būti rinkoje atlikti ir už tokią kainą, tačiau pareiškėjas nepateikė jokių įrodymų, o nepateikęs duomenų apie *de facto* atliktus remonto darbus, vertinama vidutinė remonto darbų kaina.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi taip pat akcentavo, kad reikalaujant mokėti pagal turto vertintojų išvadą, kurioje remonto kaina yra didesnė nei vidutinė, tačiau nepateikiant realių tokios vertės remonto darbų įrodymų, bandoma nepagrįstai gauti didesnę draudimo išmoką ir praturtėti draudiko sąskaita. Draudiko nuomone, jei remonto darbai iš tiesų kainuotų daugiau, pareiškėjas pateiktų tai patvirtinančius įrodymus, tačiau šiuo atveju tokie duomenys nebuvo pateikti. Nepaisant to, draudikas nurodo, kad siekdamas tinkamai įvertinti nuostolio dydį ir siekdamas, kad draudimo išmoka būtų kuo labiau atspindinti realias remonto darbų kainas, nusprendė atlikti rinkos analizę ir įvertinti galimas remonto darbų išlaidas pagal konkrečius remonto įkainius.

Draudikas taip pat pateikė paaiškinimus, kad kreipėsi į tris remonto įmones, kad jos įvertintų remonto darbų kainą pagal savo įkainius ir turimų dalių kainą. Draudiko teigimu, toks išmokos apskaičiavimo būdas neprieštarauja Taisyklių 13 punktui, todėl draudikas gavo trijų autoservisų pasiūlymus, t. y. UAB „Moller auto“ – 3 859,39 Eur, UAB „Akstė servisas“ – 3 958,29 Eur ir UAB „Matsuda“ – 3 079,39 Eur. Draudikas nurodo, kad šie pasiūlymai yra ne teoriniai, o realūs, t. y. už tokią sumą autoservisas įsipareigoja realiai suremontuoti pareiškėjo automobilį. Draudiko nuomone, susidariusioje situacijoje kilus konfliktui dėl draudimo išmokos dydžio, tai labiausiai objektyvus duomuo apie vidutinę kainą. Draudiko teigimu, būtent dėl šios priežasties draudikas sutiko pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką pagal šių komercinių pasiūlymų vidurkį – 3 632,39 Eur. Draudiko vertinimu, ši suma yra pakankama, kad pareiškėjo buvusi prieš įvykį padėtis būtų atkurta. Draudikas taip pat pažymi, kad ginčai Lietuvos banke yra nagrinėjami rungimosi principu, todėl pareiškėjas, siekdamas didesnės draudimo išmokos, turėtų įrodyti, kad šios sumos realiai atlikti remonto darbams nepakanka, tačiau tokie duomenys nėra pateikti.

Draudikas nurodo ir tai, kad jokie teisės aktai neįpareigoja draudimo bendrovių išmoka apskaičiuoti pagal turto vertintojo ataskaitą. Draudiko nuomone, ši ataskaita neturi *prima facie* įrodomosios dalies, o Vertinimo ataskaitoje nurodyti duomenys turi būti vertinami kartu su ginčo nagrinėjimo metu pateiktų įrodymų visuma.

Be to, draudikas nurodo, kad pareiškėjas pateikė reikalavimą atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas – 242 Eur. Draudikas laikosi pozicijos, kad šios išlaidos nebuvo būtinos ir priverstinės, jos galėtų būti atlyginamos pagal TPVCAPDĮ. Be to, draudikas nurodo, kad tinkamai vykdė žalos administravimą, buvo aktyvus, apžiūrėjo ir įvertino sugadinimus, apskaičiavo remonto darbų išlaidas, pareiškėjui pareiškus nesutikimą su apskaičiuotąja teorine išmoka, atliko rinkos tyrimą. Draudiko teigimu, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva kreiptis į ekspertus, tačiau tai daro savo lėšomis. Draudikas pažymi, kad, nepaisant to, siekdamas spręsti susidariusią situaciją taikiai, taip pat atsižvelgdamas į Lietuvos banko panašių ginčų nagrinėjimo praktiką, sutiko atlyginti pusę pareiškėjo patirtų nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų, t. y. 121 Eur. Draudikas nurodo, kad 2019 m. rugsėjo 16 d. sprendimu ši suma buvo pareiškėjui atlyginta. Draudikas nesutinka atlyginti likusios ekspertų samdymo išlaidų sumos.

Taigi, draudiko įsitikinimu, žalos administravimas vyko pagal teisės aktų reikalavimus, nuostolio dydis apskaičiuotas sąžiningai ir yra pakankamas, kad pareiškėjo buvusi prieš įvykį padėtis būtų atkurta. Dėl šios priežasties, draudiko nuomone, pareiškėjo reikalavimas yra nepagrįstas ir negali būti tenkinamas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. gegužės 27 d. eismo įvykį transporto priemonei „Audi A4“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti visas pareiškėjo patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. gegužės 27 d. eismo įvykį transporto priemonei „Audi A4“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, svarbu pažymėti, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingasis draudikas, vadovaudamasis įgaliotųjų asmenų ir (arba) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingasis draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingojo draudiko ar biuro įgaliotųjų asmenų (ekspertų) ir (arba) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (arba) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (arba) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) sugadintam turtui ar jo detalių ir (arba) dalių rinkos vertei iki eismo įvykio atkurti. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų, dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (arba) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, kad turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto Vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Pareiškėjas, remdamasis UAB „Inserreg Group“ sudarytos Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei „Audi A4“ per 2019 m. gegužės 27 d. eismo įvykį padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Siekdamas nuginčyti turto Vertinimo ataskaitą, draudikas vadovaujasi remonto įmonių UAB „Akstė servisas“, UAB „Moller auto“ ir UAB „Matsuda“ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „Audi A4“ remonto kaina – 4 080 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos tyrimu, nustatyta, kad UAB „Akstė servisas“ nurodė, kad transporto priemonę suremontuotų už 3 958,29 Eur (be PVM); UAB „Moller auto“ nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 3 859,39 Eur (be PVM), o UAB „Matsuda“ nurodė, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 3 079,49 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, iš dalies yra neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Išanalizavus pateiktus duomenis, matyti, kad pateiktos UAB „Akstė servisas“, UAB „Moller auto“ ir UAB „Matsuda“ parengtos transporto priemonės „Audi A4“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2019 m. gegužės 27 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų ir turto vertintojo apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos skiriasi nuo tų, kurias apskaičiavo remonto įmonės. Taigi, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „Audi A4“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidų dydį apskaičiavo atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad draudiko pateiktos remonto sąmatos buvo sudarytos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, kuriame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatas dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo ir apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatytu prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu principu, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas žalos dydis yra pagrįstas objektyviais įrodymais (remonto įmonių sudarytomis transporto priemonės remonto sąmatomis), patvirtinančiais, kad už apskaičiuotą nuostolius kompensuojančią išmoką automobilis būtų visiškai gražintas į iki 2019 m. gegužės 27 d. eismo įvykio buvusią padėtį, o tai atitinka teisės aktuose įtvirtintas žalos nustatymo taisykles.

Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko

sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytų automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisyklės, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikęs įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima gražinti jam priklausančios transporto priemonės į iki 2019 m. gegužės 27 d. eismo įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas Lietuvos banko taip pat prašė rekomenduoti draudikui atlyginti 242 Eur turto vertintojo samdymo išlaidas. Draudikas nurodo, kad siekdamas spręsti susidariusią situaciją taikiai, taip pat atsižvelgdamas į Lietuvos banko panašių ginčų nagrinėjimo praktiką, pareiškėjui atlygino pusę, t. y. 121 Eur, nepriklausomų turto vertintojo samdymo išlaidų, kurios buvo priskaičiuotos prie galutinės draudimo išmokos.

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą. Tokiu atveju atsakingasis draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Toje pačioje TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Draudikas teigia tinkamai įvykdęs pareigą apžiūrėti turta, todėl pagal specialiajame įstatyme įtvirtintą reglamentavimą neturi prievolės atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to patirtų išlaidų. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Toks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatų aiškinimas, koku vadovaujasi draudikas, tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolio nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo. Todėl Lietuvos bankas mano, kad nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlygintos tada, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalą dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingasis draudikas. Tai reiškia, kad įstatyme būtent draudikui numatyta prievolė nustatyti padarytos žalos dydį. Kaip jau minėta, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis CK 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo ir užtikrinti, kad nukentėjusiam asmeniui žala būtų atlyginta teisingai. Todėl draudikas, profesionalus finansų rinkos dalyvis, savo prievolės turi vykdyti pagal profesinei veiklai taikomus reikalavimus ir administruodamas žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį. Lietuvos banko nuomone, tai, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, neturi jokios įtakos minėtai draudiko

pareigai, t. y. neatleidžia draudiko nuo pareigos administruojant žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį.

Atsiliepime draudikas teigia vykdamas įstatymuose nustatytus reikalavimus, todėl pareiškėjui nebuvo kilusi būtinybė kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją. Vis dėlto iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po eismo įvykio sudarė sąmatą, kurioje nustatė, kad pareiškėjo nuostoliai dėl transporto priemonės apgadinių siekia 2 603,37 Eur (be PVM). Draudikas neneigia, kad pareiškėjas buvo informuotas apie tokią apskaičiuotą nuostolių sumą. Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko skaičiavimu, kreipėsi į turto vertintoją ir pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą. Pažymėtina, kad galutinis draudiko apskaičiuotas nuostolio dydis, atlyginantis įvykio metu apgadinto automobilio remonto išlaidas, – 3 632,39 Eur, yra didesnis, palyginti su pirmu skaičiavimu. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pirminio draudimo išmokos dydžio perskaičiavimas yra susijęs būtent su teisingu nuostolio atlyginimu, kai pareiškėjas, nesutikęs su pirminiu skaičiavimu, pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą ir tik tada draudikas kreipėsi į 3 servisus bei mokėtiną draudimo išmoką apskaičiavo vadovaudamasis iš pateiktų remonto sąmatų išvestu vidurkiu. Kadangi šiuo atveju nuostolio dydžio perskaičiavimas nebuvo susijęs su, pavyzdžiui, naujai paaiškėjusiais automobilio sugadinimais ar kitomis aplinkybėmis, kurių draudikas objektyviai būtų negalėjęs įvertinti atlikdamas pirminį skaičiavimą, darytina išvada, kad atsižvelgęs į Vertinimo ataskaitą ir perskaičiavęs draudimo išmoką draudikas pripažino, kad pirminis nuostolio skaičiavimas nebuvo teisingas.

Kaip minėta, pareiškėjas su draudiko apskaičiuota suma nesutiko ir kreipėsi į turto vertintoją. Tačiau byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjas prieš tai būtų pateikęs draudikui pretenziją dėl galimai neteisingai nustatyto nuostolių dydžio. Todėl negalima teigti, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl nuostolių dydžio, būtų pakankamai bendradarbiavęs su draudiku arba tiesiogiai su draudiku sprendęs ginčą dėl nuostolių dydžio (t. y. pareiškėjas netinkamai vykdė bendradarbiavimo pareigą). Kita vertus, vertinant aplinkybę, kad draudikas, gavęs Vertinimo ataskaitą, pakartotinai apskaičiavo pareiškėjo patirtus nuostolius ir pareiškėjui pasiūlė išmokėti 3 632,39 Eur draudimo išmoką, darytina išvada, kad pirminėje sąmatoje apskaičiuota suma nebuvo pakankama, siekiant gražinti pareiškėjo transporto priemonę į iki eismo įvykio buvusią būklę, ir būtent Vertinimo ataskaita turėjo įtakos, kad nuostoliai būtų perskaičiuoti, tačiau perskaičiuotos draudimo išmokos padidėjimas nėra esminis. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais bei siekiant užtikrinti šalių teisių ir teisėtų interesų pusiausvyrą, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai pareiškėjui atlygino pusę (121 Eur) pareiškėjo patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų. Dėl šios priežasties pareiškėjo reikalavimas dėl nepriklausomų turto vertintojų samdymo išlaidų yra atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo E. T. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.